

EXPUNERE DE MOTIVE

LEGE pentru modificarea și completarea legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

1. DESCRIEREA SITUAȚIEI ACTUALE

Abuzurile sexuale asupra minorilor reprezintă o încălcare gravă a drepturilor și libertăților acestora, având consecințe alarmante asupra dezvoltării lor emoționale. Conform *Convenției cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite* ratificată și de țara noastră, copiii trebuie să fie protejați de orice formă de violență sau abuz, inclusiv de abuzul sexual.¹ Pe lângă încălcarea dreptului la protecție împotriva abuzurilor, victimele mai suferă și de pe urma deciziilor pe care magistrații le iau în legătură cu situațiile de abuz care ajung în instanță. Există multe situații în care legea permite încadrarea cazurilor în categorii de gravitate mai redusă, motivând aceste decizii prin lipsa unor dovezi. Este vorba despre dovezi care să indice faptul că actul sexual a avut loc fără consimțământul victimei sau care să arate că aceasta a fost constrânsă și nu s-a putut apăra. Pentru cazurile cu minori, în special pentru copiii de sub 15 ani, aceste dovezi sunt aproape imposibil de obținut, întrucât aceștia nu au capacitatea necesară pentru a lua decizii în completă cunoștință de cauză referitor la ce presupune întreținerea de relații sexuale, precum și urmările pe care acestea le pot avea, cum ar fi contractarea unor boli cu transmitere sexuală, sarcina șamd.

1.1. La nivel internațional:

Organizația Mondială a Sănătății estimează că, la nivel global, aproape un miliard de copii cu vârste între 2 și 17 ani au fost victime ale unei forme de abuz, fie el fizic, psihic sau sexual, în anul 2018². Aceeași autoritate afirmă că studiile desfășurate de-a lungul timpului relevă o prevalență a abuzurilor sexuale de 9,6%, cu o incidență de aproape trei ori mai mare în rândul fetelor decât al băieților³. Aplicând datele la populația Europei rezultă că aproximativ 18

¹ Articolul 19, alin (1) și Articolul 34 din *Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată la Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989*, text disponibil la adresa următoare: http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm?act=text?id=28213

² Date disponibile la adresa următoare: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-children>

milioane de copii au suferit de pe urma abuzului fizic. Mai mult decât atât, rezultatele unui studiu condus de UNICEF și publicat în noiembrie 2017 arată că 17 milioane de femei din 38 de țări cu venituri medii și mijlocii au declarat că au fost forțate să întrețină relații sexuale în copilărie⁴. Același raport arată că aproape 2 milioane și jumătate de femei din cele 28 de state ale Uniunii Europene au raportat că au fost expuse diferitelor forme de violență sexuală înainte de împlinirea vârstei de 15 ani⁵.

Toate aceste date sunt cu adevărat îngrijorătoare, mai ales datorită faptului că au efecte grave, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, în ce privește dezvoltarea corectă și sănătoasă a victimelor, mai ales la nivel psihologic. Studiile citate de rapoartele efectuate pe tema violenței, în general, au demonstrat că adesea copiii care sunt victime sau care doar asistă la scene de violență prezintă stări de anxietate, stres asociat cu evenimentele prin care au trecut, dificultăți de învățare sau de concentrare, comportament periculos, tristețe, sensibilitate crescută șamd. Multe dintre aceste consecințe se regăsesc și în cazul copiilor victime ale violenței sexuale. Dealtfel, acestea sunt și semnele care îi ajută pe adulți să identifice abuzurile comise asupra copiilor.

Referitor la problema raportării abuzurilor, organismele internaționale atrag atenția asupra faptului că de multe ori cazurile de violență împotriva copiilor nu sunt raportate de aceștia, fie din cauza faptului că nu conștientizează pe deplin ceea ce li se întâmplă, fie pentru că le este teamă, rușine sau din lipsă de încredere⁶.

Un alt aspect deosebit de important este reprezentat de pedepsirea faptelor în cadrul instanțelor de judecată. Cât timp în România abuzatorii sexuali primesc cel mult doi – trei ani de închisoare cu suspendare, în alte țări din Uniunea Europeană se acordă pedepse mult mai aspre, de până la 30 de ani. În Belgia, pentru un act sexual săvârșit cu un minor, vinovatul este condamnat la închisoare de la 10 la 30 de ani în funcție de vârsta copilului abuzat, iar în Franța pedepsele ating până la 10 ani de închisoare și amenzi de până la 100 000 de euro. În Regatul Unit, orice bărbat care are relații sexuale cu o fată sub vârsta de treisprezece ani este condamnat la închisoare pentru 14 ani. Pedepsa minimă pentru astfel de infracțiuni este de la cinci ani în

³ Date disponibile la adresa următoare: http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0019/217018/European-Report-on-Preventing-Child-Maltreatment.pdf

⁴ Date disponibile la adresa: https://www.unicef.org/publications/files/Violence_in_the_lives_of_children_Key_findings.pdf

⁵ *ibidem*

⁶ Date disponibile la adresa: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542139/EPRS_IDA\(2014\)542139_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542139/EPRS_IDA(2014)542139_EN.pdf)

țări precum Cehia, Letonia, Lituania, Ungaria sau Slovenia, șase ani în cazul Estoniei, șapte ani în Slovacia și de la opt ani în Spania.

1.2. La nivel național:

În România, infracțiunile sexuale sunt reglementate și pedepsite conform Codului Penal, Capitolul VIII – *Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale*. Acesta prevede șase categorii de infracțiuni sexuale, printre care și violul și actul sexual cu un minor, pedepsele maxime fiind privarea de libertate între 3 și 10 ani.

La nivelul țării noastre, conform datelor înregistrate de Consiliul Suprem al Magistraturii, în ultimii 9 ani au fost înregistrate 8543 de cazuri de viol și 2927 de cazuri de act sexual cu minor, încadrate atât după Codul Penal cât și după Noul Cod Penal. Pe de altă parte, profesioniștii care lucrează cu copiii au raportat, conform datelor colectate de Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului aproximativ 570 de cazuri de abuz sexual cu victime minori în 2018. Raportarea cazurilor de violență sexuală este o problemă foarte serioasă în România, la fel ca în alte țări, întrucât de cele mai multe ori victimele se tem că nu vor fi crezute, că se vor face de rușine, le este teamă de urmările amenințările pe care le primesc din partea agresorilor ori sunt speriate că vor fi învinovățite pentru situațiile prin care au trecut.

Pe de altă parte, conform înregistrărilor de la Înalta Curte de Casație și Justiție, în perioada 2016-2018 au fost date 553 condamnări definitive pentru cazuri de act sexual cu minor și alte 962 pentru viol (încadrări atât pe Codul Penal cât și pe Noul Cod Penal). Chiar și așa, numeroase cazuri prezentate în presă relevă faptul că de foarte multe ori judecătorii schimbă încadrarea faptelor de natură sexuală cu victime minori de la viol la act sexual cu minori. Principala justificare pentru aceste acțiuni este lipsa dovezilor care să ateste constrângerea minorului la întreținerea actului sexual sau imposibilitatea acesteia de a se opune.

Statul român a pierdut toate cele trei cazuri care privesc infracțiuni la viața sexuală cu victime minore care au ajuns la CEDO. În urma acestor condamnări, ne-am asumat, ca stat, un plan de acțiune. Realitatea ultimelor cazuri investigate de presa⁷ din România ne arată că, „în practică, instanțele românești continuă să încadreze cele mai multe fapte de abuz sexual comise asupra minorilor sub 14-15 ani ca act sexual cu un minor.”⁸

⁷ <https://www.libertatea.ro/stiri/cum-batjocoreste-justitia-fetele-de-10-ani-violate-2516773>

Aceste situații au loc în condițiile în care victimele minore, de cele mai multe ori cu vârste sub 15 ani nu au posibilitatea de a opune rezistență, ori se tem să ceară ajutor și sub amenințările agresorilor sunt influențate să nu anunțe părinții sau responsabilii legali despre ceea ce li se întâmplă. Astfel, aceste inacțiuni ale victimelor sunt considerate ca fiind consimțământ, și astfel sunt schimbate încadrările faptelor de natură sexuală. În 2017, din totalul de cazuri de act sexual cu un minor, pe rolul judecătoriilor, doar 42,17% cazuri au sfârșit prin condamnări definitive. Dintre acestea, 50% au reprezentat executare cu suspendare și doar 25,77% dintre cazuri s-au finalizat cu executare în detenție. Dintre persoanele condamnate la executarea pedepselor în detenție, aproximativ 88% au primit pedepse mai mici de cinci ani.⁹

Un alt aspect deosebit de important în ceea ce privește cazurile de abuz sexual asupra minorilor este reprezentat de diferența de vârstă dintre agresori și victime. În forma actuală a Codului Penal diferența de vârstă dintre victimă și agresor nu este amintită decât la alin. (5) al art. 220 din Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal. Acest aspect merită discutat în condițiile în care, de cele mai multe ori, agresorii au de cel puțin două ori vârsta victimelor, acest fapt fiind complet ignorat de judecători atunci când pronunță sentințele. Ba mai mult, există cazuri în care victimele sunt considerate ca având comportament neadecvat sau vestimentație nepotrivită și sunt considerate vinovate pentru abuzul suferit¹⁰.

În același timp, Codul Penal, legea principală după care se ghidează organele de justiție în materie de fapte penale în România, prevede că minorii cu vârste de până în 14 ani nu pot fi făcuți responsabili pentru faptele penale pe care le săvârșesc, datorită lipsei de discernământ. Aceleași prevederi nu sunt aplicate și în cazul victimelor, acestea fiind de multe ori chiar acuzate că ar fi inițiat actul sexual prin vestimentație ori prin alte mijloace.

Prin urmare, considerăm necesară modificarea actelor legislative care prevăd pedepsirea infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale a minorilor, astfel încât orice faptă care implică contact sexual cu un minor cu vârstă mai mică de 15 ani să fie în mod direct încadrată ca viol, fără a fi nevoie de dovezi care să ateste imposibilitatea victimei de a se apăra sau tentativa

⁸ <https://beta.dela0.ro/dreptate-stramba-3-din-4-cazuri-de-acte-sexuale-cu-victime-copii-sunt-judecate-in-instantele-romanesti-ca-fapte-consimtite/>

⁹ Răspunsul Ministerului Justiției în urma unei interpelări adresate cu privire la Sancționarea agresiunilor sexuale îndreptate asupra minorilor: <http://www.cdep.ro/pls/parlam/interpelari2015.detalii?idi=52342&idl=1>

¹⁰ <https://www.libertatea.ro/stiri/pradatorii-de-copii-tribunalele-din-romania-dau-pedepse-cu-suspendare-pentru-tatii-care-si-agreseaza-sexual-fetele-minore-si-le-dau-posibilitatea-sa-faca-munca-centrele-de-copii-2424102> și <https://www.libertatea.ro/stiri/investigatie-exclusiva-77-de-pradatori-sexuali-de-copii-dovediti-dar-scapati-de-inchisoare-2425065>

de a opune rezistență. De asemenea, considerăm necesar ca pedeapsa minimă pentru cazurile de viol și de act sexual cu un minor să fie mărită de la trei la patru ani, având în vedere că, în prezent, foarte multe dintre pedepsele pronunțate sunt pedepse cu suspendare.

2. SCOPUL URMĂRIT PRIN PREZENTUL PROIECT DE LEGE. SCHIMBĂRI PRECONIZATE

Inițiativa propusă urmărește creșterea pedepsele pentru cazurile de abuz împotriva minorilor, astfel încât pedepsele în astfel de cazuri să nu mai poată fi pronunțate cu suspendare, mai ales în contextul unei diferențe mari de vârstă. Totodată, diferența de vârstă pentru care infracțiunile nu vor fi sancționate va scădea de la 3 la 2 ani, cu scopul de a limita situațiile în care abuzatorul primește pedeapsa minimă. De asemenea, propunerea prevede creșterea vârstei minime pentru care este un astfel de act poate fi considerat consimțământ, de la 15 la 16 ani. Conform legislației în vigoare, în cazul victimelor cu vârsta mai mare de cea minimă, se consideră infracțiune doar dacă făptuitorul este major sau dacă are o relație de rudenie sau subordonare cu victima.

În urma acestor modificări, persoanele găsite vinovate pentru actele sexuale împotriva minorilor cu vârstă de până la 14 ani pot primi pedeapsa maximă de 11 ani, în funcție de gravitatea actului. Mai mult, pe lista infracțiunilor pentru care se poate dispune arestarea preventivă, vor fi incluse și agresiunile sexuale cu victime copii (viol, act sexual cu un minor, racolarea minorilor în scopuri sexuale).

3. EFECTELE PROIECTULUI DE ACT NORMATIV ASUPRA LEGISLAȚIEI ÎN VIGOARE

Urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ, următorul act normativ va fi modificat:

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal și Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

Față de cele expuse, solicităm dezbateră și adoptarea prezentei propuneri legislative.

INIȚIATOR:

OANA-MIOARA BÎZGAN-GAYRAL

Deputat independent

LISTĂ SEMNĂTURI SUSȚINĂTORI

Lege pentru modificarea și completarea legii nr. 286/2009 privind Codul penal

și a legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

NR.	PARLAMENTAR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1.	POPOC ROSICA		PSD.
2.	ROTARU RAZVAN		PSD
3.	ILIANU CLAUDIU		PSD
4.	TEB ALINA		PSD
5.	MARA CALISTA		PNL
6.	ARCA ALIU		USR
7.	IURISHEVI CRISTINA		USR
8.	STANCIU-VIZTEU LUCIAN DANIEL		USR
9.	COSMA LAVINIA CORINA		USR
10.	Rodanu Bogdan		USR
11.	Popescu Nicolae Daniel		USR
12.	PRISNEL ADRIAN		USR
13.	SEIDER CRISTIAN GABRIEL		USR
14.	ADHOTARU ARIAN		meafbat
15.	OTESANU DANIELA		PSD
16.	The Cover		PSD
17.	NOSA IULIU		PSD
18.	NASRA HORIA		PSD
19.	POP ANAREI		PSD
20.	Petre Florin Murgu		PSD
21.	Marta - Mihai Miron		PSD
22.	ANU CRISTINA ELENA		PSD
23.	HOLBAN GEORGETA CORINA		PSD
24.	Barladeanu Dragos		PSD
25.	TEREA IOANA		PSD

26.	CHIRIA C VIOREL	PSD
27.	HARATIAD ELENA	NEAFILIAT
28.	NICOABĂ ROMEO	PHV
29.	LUNGU TUDORITA	PNL
30.	CHERECHES VIORICA	PNL
31.	Intoltra Natalia Elena	PSD
32.	Ciope Tamara Sorina	PSD
33.	RADU VIORITA	PSD
34.	BRAN IOANA	PSD
35.	Bondea VAS	PSD
36.	PETA-STEFANESCU Eciza	PSD
37.	SOTCAN THEODORA	PSD
38.	POPESCU MARIANA VENERA	MIND
39.	Pașcan Emil - Marius	PMP
40.	Codreanu Constantin	PMP
41.	TEACA ALEXANDRU	PMP
42.	DOBROVICI BACALOGA NICOLA	PSD
43.	Dumitru Stefan Roden	PSD
44.	BOGACIU CORINA	PRO EUROPA
45.	NITA MIHAI	PRO EUROPA
46.	MITCEA BANIAS	PRO EUROPA
47.	DAMIEL CONSTANTIN	
48.	Stan Florin	PRO
49.	FLOREA DAMIAN	PRO EUROPA
50.	Băigănuș St. Alex.	neafiliat
51.	CUSA MARIAN-GHEORGHE	NEAFILIAT
52.	GÂRILEȚU GRATIETA	NEAFILIAT
53.	BORZA RIZCUȘ	Neafiliat
54.	VIRZA MIHAIȚA	P.S.D.
55.	TUJA DIANA	P.S.D.

